HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא: קוצרין מפני הנטיעות ומפני בית האבל ומפני בית המדרש: מאי טעמא [1]קצירכם אמר רחמנא ולא קציר מצוה א]: ולא יעשה כריכות ב] אבל מניחן צבתים: מאי טעמא דכמה דאפשר לא טרחינן: מצות העומר להביא מן הקמה: תנו רבנן [2]ואם תקריב מנחת בכורים מה תלמוד לומר לפי שמצות העומר להביא מן הקמה מנין שאם לא מצא מן הקמה יביא מן העומרין תלמוד לומר תקריב דבר אחר תקריב לפי שמצוה להביא מן הלח ומנין שאם לא מצא מן הלח יביא מן היבש תלמוד לומר תקריב דבר אחר תקריב לפי שמצותו לקצור בלילה מנין שאם נקצר ביום כשר ג] (ת"ל תקריב) ודוחה את השבת ת"ל תקריב תקריב כל שהוא תקריב מ"מ תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה: ד] נקצר ביום כשר: והתנן א)כל הלילה כשר אלקצירת העומר בולהקטיר חלבים ואברים גזה הכלל דבר שמצותו ה] כל היום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה קתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום נמי לא אמר רבה לא קשיא הא רבי והא ר' אלעזר בר' שמעון ב)דתניא היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת ו] אם יש אחרת אומר לו הבא אחרת תחתיה ואם לאו אומר לו הוי פקח ושתוק דברי רבי ר' אלעזר בר' שמעון אומר בין כך ובין כך אומר לו הוי פקח ושתוק שכל העומר שנקצר שלא כמצותו פסול אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר' אלעזר בר' שמעון בשיטת רבי עקיבא רבו של אביו אמרה ג)דתנן כלל אמר ר' עקיבא דכל מלאכה שאפשר לו לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת וסבר לה כרבי ישמעאל דאמר קצירת העומר מצוה ד)דתנן רבי ישמעאל אומר ז] מה חריש רשות אף קציר רשות יצא הקציר העומר שהיא מצוה ואי סלקא דעתך נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצריה מערב שבת אלא מדדחי שבת שמע מינה נקצר שלא כמצותו פסול ורבי לאו תלמידיה דר"ש הוא והתניא אמר רבי ה)כשהיינו למדין תורה אצל רבי שמעון בתקוע והיינו מעלין לו שמן ואלונטית מחצר לגג ומגג לקרפיף ומקרפיף לקרפיף אחר עד שאנו מגיעין למעיין שאנו רוחצין בו סבר לה כאידך דרבי שמעון ו)דתניא אמר ר' שמעון בא וראה זכמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה ולא היה ממתין להן עד שתחשך ורבי

ר"מ סבר לה כר"ע בחדא בלא הביא שליש ופליג עלי' ח] בהביא שליש: מ"ט. אאבל ואבית המדרש קאי דנטיעה נפקא לן כדלעיל [עא.] ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר ז)ומבית האילן אין מביאין עומר [כדאמרינן] בפ' כל קרבנות (לקמן פה.). ללישנא דפרישית לעיל ט] [עא.] משום כלאים מהדר אף אנטיעות: **קצירכם.** ראשית קצירכם (ויקרא כג) לקצירכם תהא זו ראשית ולא לקציר מצוה: **מה ת"ל.** והא כתיב בסיפיה דקרא תקריב י] מנחת בכוריך: **מן הקמה.** דכתיב ח) חרמש בקמה: **מן הלח.** דכתיב [ויקרא ב] כרמל: **בלילה.** כדאמרן בריש פירקין [סו.] אי אתה מונה תמימות אלא א"כ אתה מתחיל מבערב: **כל שהוא.** אף מן העמרים: **מ"מ.** אף מן הרחוק מירושלים: **ולהקטיר חלבים.** מה שמתעכל מן המזבח מחזיר כל הלילה: ט)**שמצותו** יא] **כל היום.** כגון יב] שחיטה וזריקת דמים דכתיב (ויקרא ז) ביום צותו את בני ישראל וגו': **מה דיום בלילה לא.** דקדשים ששחטן בלילה פסולין דאמר במסכת נדה (דף מ.) זאת היא העולה י) הרי אלו מיעוטין פרט יג] לכשחטה בלילה פסולה כו' (א) בפרק יוצא דופן (שם): כ)**אם יש אחרת.** אפילו במחובר יד] מביאין אחרת תחתיה וקוצרין וטוחנין אותה ביום טו] שלא יאמרו מותר להקריב מנחה טמאה ואפי' דיחיד: **שנקצר שלא כמצותו פסול.** טז] ל)(הלכך) ומצות קצירה בלילה ולא ביום הלכך הא דתני לעיל נקצר ביום כשר רבי היא והא דתניא פסול רבי אלעזר ברבי שמעון: יז] מ)**[רבו של אביו].** ר"ש תלמידו של ר"ע כדאמר ביבמות בפרק הבא על יבמתו (דף סב:) והיה העולם שמם עד שבא ר"ע כו': **כלל אר"ע.** במילה קא מיירי בפרק רבי אליעזר דמילה נ): **וסבר לה.** ר' אלעזר כר' ישמעאל דאמר קציר העומר מצוה ודוחה שבת: **ואי ס"ד נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דוחה שבת.** הא סבירא יח] לן כר"ע דכל שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה שבת אלא מדלדחי שבת ש"מ נקצר שלא כמצותו פסול ומצותו לא הויא אלא במוצאי י"ט וגבי לילה נמי מצותו בלילה ולא ביום: **ורבי לאו תלמידיה דר"ש הוא.** בתמיה ואמאי לא שמיע ליה יט] ס)מדר"ש דסבר לה כר"ע דכל שאפשר מע"ש לא דחיא שבת: **היינו מעלין לו כו'.** ורבי שמעון לטעמיה דאמר בעירובין (דף פט.) אחד גגות וחצירות רשות אחת להן לכלים ששבתו בתוכן: **אלונטית.** בגד להסתפג בו: **סבר לה כאידך דר"ש.** דאמר חביבה מצוה בשעתה הלכך אף על גב דכשרה מע"ש עבדי לה בשעתה ודחיא שבת וגבי מילה דאמר כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה שבת כגון הבאת אזמל דאין לה זמן קבוע: **אברים ופדרים כשרין כל הלילה ולא היה ממתין.** לאברי תמידין ומוספין דשבת עד שתחשך כ] אלמא דחינן שבת משום חביבה מצוה בשעתה: ורבי

סבר לה כוותיה בחדא. בכה"ג הוה מצי לשנויי לעיל דאמר ע) בשיטת ר"ש אלא ניחא ליה לאוקומי כר"ע רביה ואיכא השתא שלשה תנאי: **קצירכם** ולא קציר מצוה. בפרק כל שעה (פסחים דף כג.) דריש קצירכם שלכם יהא ואידך קצירכם דכל ישראל פ): צ) **כריכות.** פירש בקונט' אלומות ואי אפשר לומר כן כדמוכח פרק אלו מציאות (בבא מציעא דף כב:): **מנין** שאם נקצר ביום כשר ודוחה את השבת. לרבי אליעזר דאמר כא] ק) (דאי) [דאפי'] אפשר לעשות מערב שבת דוחה את השבת ניחא אבל לר' עקיבא לא יתכן אע"ג דמצותו בלילה כיון דבדיעבד ביום כשר וצריך לומר דדוחה את השבת לאו אקצירה קאי אלא אהקרבה והא דלקמן דדריש ליה ממועדי ה' שהכתוב קבע מועד אחד לכולן והכא מייתי לה מתקריב לאו דוקא דהא טומאה נפקא לן לקמן ממועדי ה' והכא מייתי לה מתקריב: **אף** דלילה ביום לא. ע"כ ביום שלמחרת קאמר דאי ביום שלפניו הרי הקטר חלבים כב] דכשרים ביום שחיטתן ותימה דא"כ ר) מאי קשה לימא מתני' דלמא נקצר ביום כשר היינו ביום שלפניו כהקטרת חלבים כג] וי"ל דלענין קצירה לא שייך לחלק בין יום שלפניו ליום שלאחריו כדילפינן בריש פירקין (דף סו.) קצירה וספירה כד]: **הא** רבי הא רבי אלעזר ברבי שמעון. כסתם משנה דמגילה (דף כ:) הלכה כפרישית בריש פירקין (דף סו. ד"ה זכר): **הבא** אחרת תחתיה. בפ"ק דיומא (דף ז.) מפרש דאפילו למאן דאמר טומאה הותרה היא בציבור מביא אחרת להתיר שירים: **בשיטת** רבי עקיבא רבו אמרה. מילתיה דר' עקיבא בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קל.) ובפסחים בפ' אלו דברים (דף סט:) ולקמן בשתי הלחם (דף צו.) ולא סבר לה כוותיה לגמרי אלא בההיא דכל מלאכה שאפשר כו' דפליג ר' אליעזר ולא סבר ליה כוותיה דשמותי הוא אבל בההיא דמה חריש רשות סבר לה כרבי ישמעאל ולא כרבי עקיבא דמוקי קרא לחריש של ערב שביעית: **אמאי** דחי שבת נקצריה מערב שבת. ואע"ג דלכתחילה מצותו בלילה כיון דדיעבד כשר לא הוי דומיא דתמיד דכתיב ביה במועדו לומר דדחי שבת ומסתברא לדומיא דתמיד בעינן:

שנאמר

מסורת הש"ס

א) מגילה כ:, ב) יומא ז. [תוספתא פ"ג ה"ט ע"ש], ג) יבמות יד. שבת קל. לקמן צו. צז. פסחים סט:, ד) שביעית פ"א מ"ד מכות ח: מ"ק ד. ר"ה ט., ה) תוספתא דעירובין פ"ה הי"ח שבת קמז: עירובין צא., ו) תוספתא דערכין ספ"ב [פסחים סח: קה: קדושין לג. ע"ש חולין נד: ע"ש], ז) צ"ל ומשדה האילן כו' כדאמרי' בפ' כו' וללישנא דפירשתי כו'. צ"ק, ח) [דברים טז], ט) צ"ל שמצותו ביום כו'. צ"ק, י) [ויקרא ו], כ) צ"ל אם יש בו במחובר מביאין כו' אותה ביום הס"ד ואח"כ מה"ד הוי פקח ושתוק שלא יאמרו כו'. צ"ק, ל) צ"ק מ"ז, מ) גירסת צ"ק, נ) [שבת קל.], ס) צ"ל מר"ש. צ"ק, ע) בשיטת ר"י. צ"ק, פ) [וע' תוס' שם ד"ה קצירכם], צ) שייך לעיל במשנה ד' עא., ק) צ"ק, ר) צ"ל מאי קשה דילמא מתני' דקתני נקצר ביום כו'. צ"ק,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מה דיום וכו' פסולה כו' הס"ד ותיבות בפרק יוצא דופן נמחק:

מוסף רש"י

כלל אמר ר"ע. נחלק על ר"א במכשירי מצוה שאין דוחין הואיל ואפשר לעשותן מע"ש (שבת קל.). **שאפשר לעשותה מערב שבת.** כגון הבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו (פסחים סט:). **מה חריש רשות.** ולא דבר הכתוב אלא לענין שבת כדכתיב ביה וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר תשבות, בא ללמדך מה חריש אין לך חריש של מצוה ואפילו לזרוע לצורך עומר ושתי הלחם שהרי אם מצא חרוש אינו חורש ואני אוסרו לך בשבת, אף קציר שאני אוסר לך בשל רשות אני אוסר לך יצא קציר העומר שהוא מצוה. שאפילו מצא קצור מצוה לקצור ויש לך ללמוד מכאן שדוחה את השבת (ראש השנה ט. ובעי"ז מכות ח:). **מעלין לו שמן.** לסוך בו אלונטית. להסתפג בה (עירובין צא.). **מחצר לגג.** ר"ש לטעמיה דאמר בעירובין (דף עד.) אחד גגות אחד חצירות ואחד קרפיפות כולן רשות אחת הן לטלטל מזה לזה ואפילו של בעלים הרבה (שבת קמז:). **חביבה מצוה בשעתה.** צריכים אנו לחבבה (חולין נד:). **כשרים כל הלילה.** כדכתיב (ויקרא ו) על מוקדה על המזבח כל הלילה ויכול להקטירן כל הלילה, ואעפ"כ אין ממתינין להם עד שתחשך אלא מחללין שבת עליהן כדכתיב (במדבר כח) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד אלמא חביב למהר מצוה בשעתה (פסחים סח:).

שיטה מקובצת

א] קציר מצוה ולא יעשה אותן: ב] [אלא] מניחן צבתים: ג] תיבות ת"ל תקריב נמחק: ד] ואם נקצר: ה] שמצותו ביום תיבות כל היום נמחק: ו] ונטמאת בידו: ז] מה חריש רשות. גליון שלא מצינו חרישה של מצוה. הרגמ"ה: ח] עליה בחדא: ט] דלעיל במתני': י] תקריב את: יא] שמצותו ביום: יב] כגון מליקה ולולב א): יג] פרט לשנשחטה: יד] במחובר אומרים לו הבא אחרת: טו] ביום הס"ד ומה"ד ושתוק שלא: טז] הלכך מצות קצירתה: יז] שמעון רבו של אביו: יח] סבירא ליה: יט] ליה מר"ש: כ] שתחשך אלא דחינן: כא] דאמר כל מלאכה שאפשר: כב] חלבים דמצותן משתחשך דכשרים טפי ביום מבלילה. תו"א: כג] חלבים וי"ל דהא בהא תליא דאי איתא דיום שלאחריו פסול משום דבעי קצירה סמוך לספירה א"כ אף שלפניו נמי לא הוי סמוך לספירה ופסול. תו"ח: כד] וספירה בלילה הס"ד:

עין משפט נר מצוה

פא א מיי' פ"ז מהל' תמידין ומוספין הל' ז:

פב ב ג מיי' פ"ד מהל' מעה"ק הלכה ו:

פג ד מיי' פ"ב מהל' מילה הלכה [ו] ז טוש"ע א"ח סימן שלא סעיף ו ויו"ד סימן רסו סעיף ב:

ה [מיי' פ"ז מהל' תמידין ומוספין הלכה ו]:

פד ו מיי' פ"ג מהל' עירובין הלכה יט טוש"ע א"ח סימן שעב סעיף א:

פה ז מיי' פ"ד מהל' מעה"ק הלכה ג:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן: ויקרא כג י

2. וְאִם תַּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַייָ אָבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל תַּקְרִיב אֵת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ: ויקרא ב יד

רבינו גרשום

ר' מאיר סבר לה כר' עקיבא בחדא במנמר לקליות ופליג עליה בחדא במנמר לאוצר. מנמר היינו כעין מנומר שאין קוצר ביחד אלא מקומות מקומות: קוצרין מפני הנטיעות. תבואה שגדלה בין נטיעות (חדש) של אילן קודם לעומר מפני שמכחישין הנטיעות והיינו דומה דקוצר בית השלחין: ומפני בית האבל. אם אין להם מקום לישב לאנשים הבאים לבית האבל אלא בשדה קוצר אותה דהיינו לדבר מצוה וכן מפני בית המדרש: כריכות. עומרין קשורין: צבתין. מקובצין בלא קשירה: לא טרחינן. לעשות כדרכו לפני העומר משום שינוי: מה ת"ל שתי פעמים תקריב: להביא מן הקמה. דכתיב מהחל חרמש בקמה: תקריב כל שהוא. או קמה או עומרין: תקריב מ"מ שיכול למוצאו. בין ממקום רחוק דהוי יבש עד דאתי לעזרה. בין ממקום קרוב דהוי לח: מה דיום בלילה לא דכל היום כשר (לקצר) [להבאת] העומר כדאמרי' הא כיצד קצירה וספירה בלילה והבאה ביום בלילה לא דכתיב ביום צוותו: אם יש אחרת. שנקצר בלילה שיכול להביא ממנה העומר יביא: שכל עומר שנקצר שלא כמצותו פסול. כלו' מוטב שיביא בטומאה משיקצור אחר ביום: ור' מכשיר אפי' ביום: כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש כגון הרכבתו והבאתו חוץ לתחום: אבל מלאכה שאי אפשר כגון שחיטה והדחת קרביו דוחה שבת: וסבר לה ר' אלעזר כר' ישמעאל דאמר קצירת העומר מצוה. בזמנה: מה חריש רשות. דלא מצינו חרישה של מצוה: אף בקציר דרשות תשבות יצא קצירת העומר שהיא מצוה ודוחה שבת: ור' אמאי מכשיר דמשמע דלא דחי שבת הא תלמיד דר' שמעון הוא דסבר לה כר' כר' ישמעאל וכר' עקיב' דדחי שבת ואי שלא כמצוותו כשר היכי דחי שבת: ומנא לן דהיה תלמיד'. דתניא א"ר וכו': אלונטית שמלה: מחצר לגג ומגג לקרפף דרך גגות כדאמר כל גגות העיר רשות אחת הן לכלים ששבתו בחצר: וודאי תלמידיה הוה וסבר לה דדחי שבת ואמאי מכשיר: סבר לה כאידך דר' שמעון רביה: ולא היה ממתין להן עד שתחשך. שלא ידחו שבת אלא מקטירן בשבת הכא נמי אע"ג דשלא כמצותו כשר ביום כיון דמצותו בלילה אמרינן חביבה מצוה בשעתה ודחיא שבת:

א) אולי צ"ל כגון מליקה וקבלה והזייה דכתיב וכו'.